

Előfizetési ár:

Egész évre 6 frt.
Félévre 3 „
Negyedévre 1 frt. 50 kr.
Közsegeknek és neptanítóknak egész évre 4 frt.

Bérmentlen levelek csak ismert kezekből fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

A nyilt-térben minden garmond sor díjja 20 kr.

ZEMPLÉN.

Hetilap, főtekintettel e megye szellemi és anyagi érdekeire.

Hirdetési díj:

Minden egyes szó után
100 szóig 2 kr.
Azonfelül 50 „ 1 1/2 „
„ 50 „ 1 „

Kiemelt, díszbetűk s körzettel ellátott hirdetésekért mérték szerint, minden centimeter után 3 kr. számitatik.

Hirdetések a „Zemplén” nyomdájában vétetnek föl, s vidékről is oda intézendők.

Jegyzőkönyv.

Felvételet S.-a.-Ujhelyben, 1876. évi júni 12-én a zemplénmegyei gazd. egyesület részéről tartott közgyűlésen, Vladár Kristóf egy. alelnök, Viczmándy Ödön közp. alelnök, Bessenyei Gábor, Cseley Antal, Kazinczy István, Kun Frigyes, Löcherer Andor, Nyomárkay Bertalan, Matavovszky János, Péchy Ferencz, Petrovics Elek, Viczmándy Mór, Viczmándy Viktor egyleti tagok jelenlétében.

1. Egyleti alelnök sajnálattal jelenti, hogy az egylet eddigi titkára Nyomárkay Bertalan állásáról leköszönt, minek folytán új titkár választása vált szükségessé.

A volt titkár több évi működéséért az egylet elismerését nyilvánítván, egyleti titkárul egyhangulag Löcherer Andor egyleti tag választott meg.

2. Miután a megválasztott titkár a központban nem lakik, az eddigi titkári állásból a pénztári állás s teendő elkülönítése indítványoztatott.

Az indítvány elfogadtatván, egyleti pénztárnoknak egyhangulag Kun Frigyes egyli. tag választott meg.

3. A titkári állás a pénztárnokétól elválasztatván, indítványoztatott, hogy a titkár és pénztárnok tiszteletdíjával eddig megállapítva volt 250 frt helyett, a titkárnak 200 frt, a pénztárnoknak 100 frt díj állapítsák meg.

Ezen indítvány elfogadtatván, a titkár tiszteletdíja 200 frt, a pénztárnoké pedig 100 frtban állapítottat meg.

4. A volt titkár számadásai megvizsgálása, a pénztár s egyleti iratok átvételére s az új tisztségviselő kezeibe leltár mellett leendő átadására egy bizottság kiküldése indítványoztatott.

Ezen számadást vizsgáló és leltározó bizottságba az egyleti közp. alelnök vezetése alatt az újonnan választott tisztségviselőknél Bessenyei Gábor s Rácz Bertalan egyleti tagok kértettek fel. Ján azon kérdés vétetett tárgyalás alá, valjon a

5. Mult választmányi ülés határozata alap-

f. évi őszi hónapokra tervezett gazd. kiállítás megtartassék-e? vagy pedig tekintettel nehéz anyagi s gazdasági viszonyainkra a kiállítás csak jövő év május havában legyen megtartandó.

Bár sajnálattal kell a gazdasági egyesületnek a közgazdászati terén szép eredményre jogosító gazdasági kiállítás ez év őszen leendő megtartásáról lemondani, annyivalisinkább mert a fölm. ipar- és kereskedelmi minisztérium által engedélyezett állami lótenyésztési díjosztással egy időben tartatható volna meg; — mindamellett tekintettel azon körülményre, hogy az idei országos fagy és árvíz vidékünkön nagy mérvű károkat okozott; tekintettel továbbá, hogy juh, marha állományunknak az őszi hónapokban kiállítása a vidékünkön szokásos legeltetési viszonyok miatt előnyösen nem eszközölhető, — az igazgató választmány azon javaslata melyszerint a gazd. kiállítási csak jövő év május havában tartassék meg, elfogadtatni határozottatott.

Amennyiben a gazd. egylet több alapító tagja az egylet sajnálatára elhunyt és részint alapítási összegük, részint annak kamatai fizetésével hátralékban maradtak,

határozottatott, hogy a következő alapító egyleti tagok utódai, és pedig hg. Bretzenheim Ferdinand özvegye utóda, hg. Windischgrätz Lajos, gr. Majláth Antal utóda if. Majláth György, Szerviczky György utóda Szerviczky Ödön, b. Vécsey Pál utóda b. Vécsey Gyula urak és gr. Barkóczy János utóda, Hadik Barkóczy Ilona grófné, jegyzőkönyvileg felszólítandók az iránt, valjon az alapszabályok értelmében, az alapító-töket vagy annak kamatait hajlandók-e befizetni s az egylet alapító tagjai maradni.

7. Indítványba tetetett, hogy az évi járadék fizetéssel hat évre kötelezett egyleti tagok közül mindazok, kik utódok nélkül haltak el, az egylet névsorából kitörölendők, ellenben azon utódok kik hátralékok lefizetésére kötelezhetőek, annak befizetésére felszólítandók.

Ezen indítvány folytán b. Fischer Gusztáv s Bodáki Bertalan elődeik tagsági díjainak hátralékai befizetésére felhívandók. Német Lajos, Oláh József, Berman Imre, Kummer Vilmos és b.

Warrenhagen, Csörgeő Ödön, Danilovics Mihály, gróf Majláth Antal tisztsége, Török Sándor, Varga Ferencz, Tomsics István, Ujfalusi János, Vályi János tartozásai leiratván, nevük az egy. tagok névsorából kitöröltetni határozottatott.

8. Az allgani tanyészmarcha áraban gróf Andrásy Manó s Szirmai Pál mai napig is adósok maradván

ezen frt kr. tartozásnak 6%-jával 14 nap alatt az egyleti pénztárba leendő befizetésére felhívandóknak határozottatott, ellenesetben ezen követelés per útján lesz behajtandó.

9. Olvastatott a fm. minisztériumnak a n. atádi gazd. egyesület által a kis gazdaságok díjazása tárgyában hozott határozatára vonatkozó leirata.

tudomásul vétetvén, az orsz. gazd. egyesület erre vonatkozó munkálatainak ide leendő megküldésére felkérendőnek határozottatott.

10. Erdélyi vándorgazdák jegyzőkönyve megküldetvén,

az egyleti irattárba helyeztetni határozottatott.

11. Olvastatott a f. m. minisztérium átirata a Párisba kivitelre leginkább haszonnal termelhető kereskedelmi s gyógy növények tárgyában.

Ezen közérdekű értesítés kinyomatni, s tudomás végett a gazd. egyli. tagok között kiosztatni határozottatott.

12. Olvastatott a f. m. minisztériumnak a legújabbban feltűnt gabona futóbogarakat (Zabrus gibbus) ösmertető s elpusztításukra vonatkozó leirata, melyben előadatik, hogy azok már a futóbogarak családjáhozi tartozásuk által tűnnek ki.

Hossza a bogárnak 5 m. szélessége 6.65. m. m. gyors mozgásu 5 izü csápjai, barna háta, fekete hasa, s piros lábai, reczés pontozott fedő szárnyval, június elején s közepén jelenik meg a rozs és buzákat pusztítani, mi akként történik, hogy a levelek közeit ráják ki, a levélbárzdat meghagyván mely sokkal veszedelmesebb mintha az egész levelet lerágná, mert így a levél-közök felfalása folytán nem csak a levél vész el, de az egész növény száradásnak indul, míg ha az egész levelet lerágná, az újra hajt.

Ezen futóbogarak petéiket a földbe furt lyu-

TÁRCZA.

Mutatvány

az „Egy szép asszony” című s a Kisfaludy-társaság által 50 arannyal jutalmazott költői beszélyből.

Az esküvő hamar következett be,
S a szép leányból szép asszonyka lett,
Hű férj ölen és boldog helyzetbe,
Mi hő szerelmet nem mindig követ.
Az élet, ó, sokszor bizony kegyetlen,
S a szerelem az ablakon kireppen,
Ha csak köved van a kenyér helyett.
De Ida sorsa jó volt, jó kezekbe,
Vágyat se' birva, csak emlékezetbe.

Mert hű Edéje ellesé sohajját,
Ismerte élve, kedve tárgyait,
Nem várta be, hogy ajkai susogják,
Meglepte, már betöltve álmait.
A női szív apró szeszélye, titka,
A szerelem tolvajkulcsára nyitva,
Mindent adott Ede, mi boldogít.
Sok a mi sok, sokan biz' ezt sokallák,
De egy szép asszonyért ők is megadnák.

És Ida még se volt boldog; hitemre,
Perzig se' volt az, nem volt az soha!
Edét s magát csak ámitá szerelme,
S megcsalta minden csókja, mosolya.
Szíve üres volt; gondolatja távol
El-élvivé lelkét a kis családból
Alaktalan tájakra, tétova.
Nem készakarva, nincsen büne benne,
Karbával ép' hű kedvesét ölleve.

Sokszor esett, hogy önfeledve, némán
Maradtak ajkai, ha férje szólt;
De egy heves csók pótolá ki mingyár',
Mit gondolatja nem talált, a szót.
Sokszor esett, kivált reggelre kelve,
Hogy szép szemébe egy könnyű szökelle,
Maga se' tudta mért? — rossz álma volt.
De víg volt érte majd, tul is csapongván,
Hű kedvesét százszor keblére vonván.

Igy folyt a házasság, egy mederben
Az álom élte is mi benne kélt,
Mint új hideg forrás a csörgetegben,
Tükörn mutatva némi árnyas ért.
Idának volt magán elég uralma
És álomélete nem növe nagyra,
A kis mederbe játszva belefért.
Ede pedig boldog volt, rózsakedvben
Élte világát üdvben, szerelemben.

S lett boldogabb is. — A kicsiny világba,
A kis családba angyal érkezett.
Magasra szállt fel Ede lelke szárnya,
Hálával áldva érte az eget.
Mennyi remény s aggás közt váltakozva
Forrt szíve. ó! e percz miatt titokba?
Az érti csak, ki oly híven szeret.
Ki első kisedet ölébe zára,
Az érzi csak, mi a család világa!

Nincs több, sehol sincs földi viszonyinkban
Őszinte szent öröm, salaktalan;
A szerelemnek, melyre szíved dobban,
Még érdeke még földi része van.
Csak ebben, ó, ha nézne kisededre,
Örömkönyű szökik fel a szemedbe,
S lelked megáll, repesve czéltalanul,
Rezgő meleg fut át egész valódban,
Csak ebbe' nincs alak, e' szent, valóban!

akkor rakják le, ott kikélnék, s az álcák már a növények leveleit pusztítják, különösen a buza, rozs és árpa leveleit, míg állítólag a zab levelei megkíméltnek.

A hozzánk érkezett éresterítés szerint, ezen kártékony rovarok különösen ott lépnek fel nagy mennyiségben hol kalászos, kalászos után vették, ezért is nagyon ajánlatos őszi után nem őszt vetni, hanem az amugyis elkerülhetetlen váltó gazdasági rendszert mentül hamarabb általánosan gazdasági rendszerünkbe felvenni.

Hol ezen futóbogarak nagyobb pusztítókat tesznek ott a megtámadott hely meredek sáncokkal körül zárandó, s ezen $\frac{1}{2}$ - 2 láb mély sánc mésszel behintendő, a megtámadott terület felszántandó, így az álcák az árkokba húzódnak, mi alatt gyerekek segítségével agyontapostatnak.

Amennyiben tavasszal is fellép ezen futóbogár és a kalászosoknak leveleit rágja meg; tartózkodási helye a földbe furt lyukak s göröngyök, czélszerűnek látszik tavasszal az ily területek meghengerezése, mi különben is a fagy által felhúzott növény gyökereinek elengedhetlen követelménye, mert ez által nemcsak hogy agyonzúzatnak, de ami megmaradt is lakhelyének ily háborgatása folytán elvándorol,

tudomásul vétetett azon megjegyzéssel, hogy ily fontos, mindnyájunkat sújtó ellenség ösmertetésénél, különösen tekintettel az e téren nem nagy szakösmerettel rendelkező földmivészeinkre, sokkal üdvösebb és czélszerűbb volna az az ily rovaroknak természetes életnagyságu színes képeit a tudósításhoz megküldeni, mire is a minisztérium megkérteni, a gazdaközönség pedig ezen mind inkább veszedelmes futóbogár kártékony pusztításaira, különösen figyelmeztetni határozatott.

13. Ezen jegyzőkönyv hitelesítésével egyl. közp. alelnök bizatkmeg.

Kmf.

Hitelesítette:

Jegyzette:

Viczmány Ödön,
egyl. alelnök.Löcherer Andor,
egyl. titkár.

A közegészségi törvény érdemei s némely hiányai.*

A közigazgatás egészségügyi ágában nagy horderejű újítás rejlik abban, hogy az egészségügyi törvény a falukat, kis községeket ugynevezett egészségügyi körökbe csoportosítja s velük orvost tartat. Ezen újítás felől a miniszter elnök s belügyminiszter ur államférfi mély belátásával nyilatkozott akkor, midőn a f. évi februárhó 24-kén tartott országos ülésben azt mondá, hogy „a körorvosi, községorvosi intézményt olyannak tartja, a mely nélkül egészségügyi törvényt csinálni is kár.“

* Mutatvány dr. Zelizy Dániel „Míró szól a közegészségi törvény“ című ismertetés végezt beküldötti rőpíratából.

A boldog ifju tiszta mély kedélye
Most hozta csak felszínre gyöngyeit;
Mint a madár, vidáman, dalra kélve,
Viselte a kis fészkek gondjait.
Volt szíve hozzá; — ritkaság ma már ez,
Midőn családunk az egész világ lesz,
S a házi tűzhely föl nem melegít;
Midőn szívünk, kedélyünk ki van égve,
Már zsengekorban gyönyöröknek élve.

És Ida? — Ő még szebb leve azóta,
De boldogabb e? lelke tudta csak.
Ha kisdédét márványkeblére vonta,
Mosolyogva ő is az öröm miatt.
Gyönyörben égő szemmel nézte végig
Picziny ruháit, tarka piperéit,
Bábozva, játszva, míg a *báb* maradt;
De ha siróra kezdte rá a nóta,
A piczi anglyalt néha — félre toltá.

A néha volt, ha férje nem figyelte.
Mi ok miatt volt? vagy csak ok nélkül?
Nem vádoló, a gyermeket szerette;
Volt tán szeszélyből, vagy véletlenül.
Avagy azért mert sérté Ede elve,
Hogy kisdédét önmelójén növelje,
S bár megtevé, de csak kellellenül, —
Mert a hiúság fel-felingerelte
A dajkaságért, — hátha hát e' lelte?

Alkalmasnak találok itt a híressé vált Ziemssen-féle orvosi műgyűjtemény I. kötetéből pár sort idézni, melyben Geigel Alois würzburgi tanár azt mondja, hogy „azon alany (subjectum), melynek állapotaival a közegészségtan és közegészségügy foglalkozik: meghatározott társadalmi egység vagy egyén, — a község“. (26. lap.) Nagyon könnyű belátni, hogy a mi közegészségi törvényünk kitünően intézkedik, a midőn a társadalmi egyén a község számára minden bajban azonnal segítségül hívható orvost rendel.

Altalában e törvény figyelmes átvizsgálása feljogosít bennünket arra, hogy hatása s következményei iránt jó reménységet tápláljunk. Csupán csak az ő bennne foglaltak s legnagyobb részt a helyesen körvonalozott újítások alapján néhány év alatt közegészségi viszonyainkba kedvező fordulatnak kell bekövetkezni. Nagy elfogultság volna, ha e törvénybe fektetett elveket megfontolva, ettől az elismerést megtagadnók, Nem tehetjük a t mi sem kik e törvényt javaslat korában némely pontjaiban megostromolni segítettünk.

Mert lehetetlenség jőre nem vezetni annak, hogy ezután a lakhelyek légkörének, talajának, vizének tisztán tartására felügyelni, arról rendelkezni a hatóságoknak kötelessége leend (II. fejezet 10. §.);

hogy az egészségre káros befolyású lakhelyek a hatóság által szükség esetén kiürítendők, sőt „kisajátítás utján végkép eltávolítandók“ (II. fejezet 11. 12. §§.);

hogy lesz, a ki arra ügyel fel, miszerint „az iparüzletek nem gyakorolnak-e a közegészségre ártalmas befolyást?“ (II. fejezet 15. §.);

hogy a 7 éven alól levő gyermeket az, a ki az ő gondozására törvénytörvényre hivatva van, vagy azt magára vállalta“ betegülés esetén, büntetés terhe alatt is tartozik gyógyítani (III. fejezet 20. 21. §§.);

hogy az iskolákat egészségügyi felügyelet alá is veszik s nem engedik a test egészségétől függő szellemet, mint a haza kincsét, elsenyvedni, megromlani (III. fejezet 27—35. §§.).

Lehetetlen hogy sok élet, sok termékeny testi vagy szellemi munkaerő meg ne maradjon a haza javára akkor,

ha tekintettel a rögtön támadt balesetekre „a népesebb városokban mentő intézetek állittatnak“ (V. fejezet 41. §.)

ha azok, a kik vagy szegénységükkel fogva vagy otthonjuktól távol nyilvános beteg ápolásra szorulnak, törvénytörvényzabta tágas, jó levegőjű kórházba mehetnek;

ha járványokkal szemben félszeg, lágymeleg rendszabályok helyett törvényes rendet, erélyes eljárást állittunk;

ha gyógyfürdőinket nemcsak a gazdagnak, hanem a szegénynek is hozzáférhetővé tesszük s az állam a gyógyfürdőket sem hanyatlani, sem pangani nem engedi, hanem azokat értéküknek megfelelő színvonalra emelkedni törvényesen sarkalja s segíti (XIV. fejezet 100. 102. 103. §§.)

Nem szabad említés nélkül hagyni, hogy e törvény XIII-dik fejezetében a védhimlő oltásnak — mint a hólyagos himlő pusztításai ellenében leghathatósabb védő eljárásnak meghonosítása által — Európa némely művelt államát megelőztük. Zárjel között megjegyezhető, hogy az a mag, melyet Mária Theresia uralkodása alatt hazánkban

Biz' az ilyesmi már a mai korban
Kissé alább is, ritka áldozat;
S a hol csak iznyi ok, vagy annyi mód van,
Piaczi dajka ma ott a divat.
Ki kész emlővel áll üzletre, bérbe'
Csak annak van már friss, üde vére,
Az édes anyatej mind megposadt.
Nőben-e a hiba, vagy doktorokban?
Elég ha gyermeked csenevész sorban.

De ez se' volt az ok. Bent, bent, a mélyen
Forrt az valóban, s néha felszökött;
Az *álom élete*, új tüneményben,
Ujabb alakban, más viszony között.
Mert Ida, ó, csak *hütte* volt szerelmét,
Fedezve azzal ama szenvedelmét,
Melynek sugallatán frigyét kötött;
De nem szeretett még a szív hevével,
S ez volt hiány anyai érzetében.

Bábozni, ó, a vidor piczikével,
És csókba ölni minden mosolyát,
Ezt megteheted gyönyöröd ösztönével, —
De nem csak ez teszi a hú anyát.
Igaz anyává csak a szerelem tesz,
Mi üdvözít, s mi által üdvözítesz,
S tudod viselni hajlokod bajját, —
És annak élsz csak lelked örömevel,
Mert kis családod egy világgal ér fel.

rendeleti uton elvetettek: 100 év mulva kelt ki nálunk törvényesen.

De a mily jól esik a törvénynek ezen ismételve felemlített intézkedéseire rámutatni: épen úgy fel kell tüntetni azt is, hogy egy némely szükséges fontos intézkedés mellözve van abban; némely rendelkezése pedig egy vagy más oldalról kifogás alá vehető.

Kár, hogy a szeszes italok körül szomoruan tapasztalható mértékletlenségnek elmulasztott e törvény gátat emelni.

A gyermekek idő előtti munkára szorítása is kimaradt tárgyainak gazdag sorozatából. Pedig ez a fajta visszaélés vagy egészség-élet-ellenes vétség is gyakorlatban van nálunk.

A hidegtelezés is, mint hazaszerte pusztító tájkör egyszerűmindentkorra érvényes, tehát törvénybe igtatott óvó intézkedéseket érdemelne, sőt követelne. Mert nekünk, kik hazánkul a földtan állítása szerint, valaha tengerfenékképen szerepelt földet birunk, csaknem, minden évben harcolnunk kell eme veszélyes ellenséggel, ki a hadi sarcozt ezek egészségéből s életéből rabolja el tőlünk.

Nagy kár az is, hogy ha már e törvény indokolható módon részletesen nem intézkedik is a lakhely-építkezés egészségügyi kellékeiről — tökéletesen elmulasztotta a kórházakul használt épületek iránt el nem engedhető egészségügyi vagy itt már gyógytani követeléseket felállítani. Ha szabad kórházul akármilyen talaju vagy környéki telket, akármilyen ronda s jőre nem hozható épületet alkalmazni: akkor más szóval szabad rossz kórházakat létesíteni s fentartani is. Akkor soha se fogjuk leküzdödni s elhárítani azt a silányságot, melyben hazai kórházaink talán több mint két harmada sinylődik. Ekkor sohasem fogjuk megérthetni, hogy a királyhágon tul levő többnyire kitünő kórházak közül, pl. a sepsi-szent-györgyi 14 ezer forint tökével, hogy lehet kívülről meglepő szép, belülről meglepő jó, s hogy lehet egy másik, általunk szintén ösmert kórház évenként 7000 forint fentartási költség mellett kívül belől egyaránt meglepő rossz?

Kár, hogy a kuruzslást — mint a közélet egyik nehéz munkával kiirtható gyomját — e törvény továbbra is tenyészni engedi. Azt hiszem, hogy nem csalódom, a midőn az §2 §-t (VIII. fejezet) úgy értelmezem, hogy az nem a kuruzslást, hanem a kuruzslásért járó díjszedést tiltja csak. Ez pedig a törvényhozás czélja nem lehetett, sehol és soha nem lehet. Ha valakit nem tanuk előtt elfogadott díjazásért felelősségre vonnak: az magát a legutolsó eszközzel, az esküvel is hamisan megmentheti s az igazságszolgáltatásnak nem marad egyéb teendoje, mint a hamis eskütevőt felmenteni. Még négyeszem közt véghezvitt dicséretet is bajos volna a bírónak kideríteni, nem hogy tiltott jutalmazást. Lehet, hogy a felvilágosodás terjedésére számított, a ki e §-t fogalmazta. Csak-hogy a kuruzslás nem olyan mint a babona. Emez ellen a mivelődés eszközeivel lehet és kell harcolni; amazt szigorú törvényvel lehet csak kiirtani.

Végül felemlíteni való az is, hogy természetes ásványvizeiben nagy kincset, de becsében eddig eléggé nem méltányolt s fel nem használt kincset bíró hazánk nem lehet hivatva a mesterséges ásványvizek — mint halvány és erőtlen utánzások istápolására. Pedig a XIV-dik fejezet végső (108.) §-a ezt is engedélyezi.

Ida nem érte így, de nem mutatta.
Ede azonban sejte valamit.
De mindenélkül is volt gondolatja,
Hogy ősi fészken házat maga nyit.
Mert hogy nejt és önmagát bezárja
Szűkkeblűen, egy szűkebb csigaházba,
Sértette volna életelvit.
Ugy szép az élet, gyönyörét megosztva
Baráti körrel, azt is Isten adta!

Ez is a szívnek drága, édes élte,
A jobb idők őszinte szelleme,
Vig házi kőr, apánk is ugy mivelte,
S a jó szokást mért hagyja gyermeke?
Vig házi körben fesztelen mulatság,
Nyájas, üditő, egyszerű barátság, —
S ha a divathős szól is ellene,
Ne hajts reá, — majd ide térne lelke,
Ha doborvót terem csak ősi telke!

Sok régi jó van kiveszöbe már ma,
S gyom, gaz verődik a kihalt felett;
A társas-élet is szét van zilálva,
Keresve sem lelsz benne nyughelyet.
Míntha szívünk közé ék volna vetve,
Hullunk esünk szét, messze különitve
Az egybetartozó érzelmeket.
Im, ezt viszi önzése, nagyravágya,
Amazt a pártok nyers daczú vizállya!...

A gyó
aránya a te
hozza magá
sleges vagy
nak czélja
árai egymás
tékony hata
a termelőre
szerezhets
olcsósága n
lés, új erő
gyökerezik
melyen kih
lés áll be. M
olcsóbban e
befektetése
ismét term
nagy nyere
munka erő
tott, termé
lyek a sze

A gy
előmozdítja
árcsökkené
vetkezése
földmivelő
közkeletét
mei annyira
egy irányb
tást. A gy
kapósak, m
munkálkod
fel, a honi
által a ho
szaporodni
szítményei
a külsővel
megszűnni
Vala
határozza.
nemzet az
jöhét.

Ha a
mas forg
nemzetgaz
nek van sz
hetnek. A
által hivat
élet fejlőd
lehetséges
elő; a hit
virágzik.
a földmiv

A sz
galom, a
a népessé
rodására,
vezetes b
A fo
kozik, hog
déken kü
nyilvánul
vét: l nél
a munka-
keredzik.

Leg
rágzóbb,
senyved.
Álta

De l
Ede
Ott
Kösz
Hado
És l
Dalu
S ha
Méze

Mi l
Ha
Hol
S va
Kine
Hajl
S ör
Az
Rag

Ida
Bár
De
Mos
Azt
A n
Illet
De
Ha

A forgalom hatása.

A gyors forgalom, a kereslet s kínálat helyes aránya a termények árának megfelelő csökkenését hozza magával, legyen az az élet fenntartására szükséges vagy a kényelemre s fényezésre. A forgalomnak célja az, hogy a nyers s a készített termények árai egymáshoz mindinkább közeledjenek. Ennek jótékony hatása kiterjed a fogyasztóra épen úgy, mint a termelőre. A terményeknek könnyebb s olcsóbb szerezhetősége nagyobb keletet eszközöl. Az ár olcsósága növeli a fogyasztást. Feléled a földművelés, új erőre kapnak a gyárak, a kézműipar. Meggyökeredzik s elágazik mindaz, melynek a közjóra mélyen kibató következménye van. Nagyobb termelés áll be. Mert a polgárok, kik most szükségleteiket olcsóbban elégíthetik ki, a megmaradt összeget más befektetésekre fordíthatják, melyeknek eredménye ismét termelés. Az olcsó termelés, könnyű tudás, nagy nyereséget ígér. Most már ez eddig heverő munka erő, mely eddig semmi hasznot nem hajtott, termékenyítővé, gyümölcsözővé fog válni, melyek a szétosztást elősegítik, a jobblétet emelik.

A gyors forgalom által leszállított piaci ár előmozdítja a termények közkeletét. Az ebből eredő árcsökkenés növelni fogja a nyereséget. Ennek következtése lesz az iparosok szaporodása; ez ismét a földművelő érdekeire hat vissza, mely a termékek közkeletét idézi elő. Közgazdasági életünk láncszemei annyira összefüggők, hogy ha a forgalom csak egy irányba hatna, a többi rész megérezné a hatást. A gyárak, melyeknek termékei a közkelet miatt kapósak, mindig sikeresebben s nagyobb haszonnal munkálkodhatnak, több bensejüket dolgozhatván fel, a honi termékeket nem kell többé kivinni; ez által a honi termékek és készítmények a hazában szaporodni s olcsóbbá fognak válni; a külföld készítményeire kevesebb szükség lévén, a belforgalom a külsővel versenyt futhat, mely aztán lassanként megszűnik ártalmassá lenni.

Valamely nemzetnek fontosságát forgalma is határozza. Mily csapás már például az, ha valamely nemzet az európai forgalmi piacok számításába nem jöhet.

Ha az iparos felföld a termelő alfölddel alkalmas forgalmi összeköttetésbe hozatnék, az nagy nemzetgazdasági fontosságú volna. Mert mindkettőnek van szüksége, melyeket kölcsönösen kielégíthetnek. A felvidék ércgazdasága, fa, víz bősége által hivatva van arra, hogy egy nagyszerű iparos-élet fejlődjen ki. De ez csak gyors forgalom által lehetséges. Ez a jólétet tökéletes szaporodását idézi elő; a hitel forrásai megnyilván, az ipari üzlet felvirágozik. Az emelkedő ipar visszahatással van aztán a földművelés emelésére.

A szabályszerű, mindenféle kiterjeszkedő forgalom, a néptelen helyekre embereket teremt, s itt a népességnek nemcsak mennyiségileg való szaporodására, de magasabb erkölcsi fejlesztésére is nevezetes befolyással van.

A forgalomnak helybeli hatása abban nyilatkozik, hogy a termelés azon ágát, mely egy-egy vidéken különben is honos, hatásosan fejleszti. Hatása nyilvánul még abban, hogy valamennyi államban kivétel nélkül a városi termelés fokozódik, mely tehát a munka-osztás magasabb összeillesztésében gyökeredzik.

Legyen valamely város, helység stb, a legvirágzóbb, ha a forgalom jótéteményeit nélkülözi, elsenyved.

Általános hatásának egyik eredménye az, hogy

De hova tévedék? — El vissza, vissza
Ede baráti hajlokabáhát!
Ott hő a szív, a lég is üde, tiszta,
Köszöntsük szép nejeire poharát!
Hadd tündököljék deli hölgye arcza,
És hogyha van még némi lelki harcza,
Dalunk derítse újra mosolyát!
S ha boldogságát ön szíve feliszcsza,
Mézét a részvét töltse újra vissza!

Mi kellett még ehhez? Mi hát az élet,
Ha ez sem, e nemes baráti kör,
Hol szív a szívvel egy örömben élhet
S vágy, gondolat egy tiszta célra tör?
Kinek szíve itt sem ver edesebben,
Hajh! az a szív szenved valami sebben,
S öröme nem kedv, kedve nem gyönyör.
Az a szív vagy nem él, vagy tova tévedt,
Ragadva más vágy, nem az örömrézt.

Ida nem is lett boldogabbá így sem,
Bár a mulatság tetszésére vált;
De hogy kedélylyel mást is melegítsen,
Mosolyt ahoz szívébe nem talált.
Azt gondolom, csak háza ünnepélye,
A melynek ő vala első személye,
Illette meg lelkébe legkivált.
De tehetett-e róla, boldog isten,
Ha tudta, hogy ő legszebb, s párja nincsen?

a földművelő államokból csakhamar ipar állam fejlődik, s gazdasági termelése ugyanakkor, nem csak nem hanyatlik, de szebb virágokat hajt.

A forgalom által előidézett jobblét a munkához, szorgalomhoz, kereskedelemhez több kedvet, ösztönt, ingert ad; a tehetségek kifejtéséhez több hatatos eszközt, alkalmat nyújt és a felébredt szebb s nemeseb vágyak, nem hogy boldogtalanná nem tesznek senkit, sőt még nagyobb kedvet lehelnek a munkára, szorgalomra.

A forgalom így az egész nemzeti szorgalomra kihatva, annak belsejébe láthatatlanul tenyészik, kikél, gyökeret hajt, és az elhítt elvesztetnek látszó mag, sokszorosan kifejti magát. Mert a nemzeti gazdagságot, nem csupán pénz, hanem erkölcsiség, józan felvilágosodás, műveltség, s sok más tényező alkotja, melyeket jóltevő összhangzásba hozni a forgalom is van hivatva. Ha ez elvan érve, akkor az ország külső s belső viszonyainak jobbra változása el nem maradhat.

Minél tagadhatatlanabb az, hogy forgalmunk nem valami igen nagy, annál inkább szükséges figyelmünket, ennek felelevenítésére fordítanunk. Mert nemcsak nemzetgazdasági célok értenek el általa, hanem befoly még arra is, hogy a tudományosság és a valódi hasznos ismeretek elterjedjenek a népek között. Mert csak úgy általánosíthatók azok, ha szembetűnő hasznait mindenütt látjuk, tapasztaljuk! Az egymás közti folytonos érintkezés közben felvilágosítottan az emberek valami találmányának hasznosságáról, czélszerűségéről. A széylel ágazó forgalom nem engedi meg egy népnek sem, az elmaradottságban heverést, a tudatlanságot, vadságot. Átalakítja az erkölcsöket, a műveltségi állapotot. Mert már bebizonyított tény a forgalomnak az erkölcsiségre, a társadalmi erényekre való hatása. Oly helyeken, hol a forgalom ébredézik, hol a jólét terjedez, mely az alsóbb rendűekre is kihatva, a felvilágosodást vonja maga után. Nem kell messze mennünk, példa reá Magyarország. Hol a hasznos ismeretek, ügyesség, cselekvési szellem mind inkább elterjed, s az egész nemzet csunya tehetlenségének álmából felriad, nemcsak a jórendhez, munkához szokik, hanem átlátja a fensőbb igazgatós célirányosságát, s benne az iránt bizalom támad; keblében a honszeretet, mélyebb gyökeret ver, s békéltenségi szellem benne elalszik.

A forgalmi helyeken előmenetel tapasztalattik mindenben, a tétlen tunyaság kezd el el tűnődni. Ily helyeken nagyobb a figyelem a közügyek a nemzetet érdeklő dolgok iránt; ott a felhívás valami nemesebb eszme létesítése végett nem pusztában elvesző hang.

Az egészséges forgalomtól a műveltség képzelhető legmagas foka méltán várható. — Lehetetlen is, hogy a folytonos érülködés hatás nélkül lehessen. — Általa az államok hatalmi állása döntő sulyra fog emelkedni, úgy társadalmi mint politikai tekintetben. Fiume pl. hatalom arra nézve, hogy a tengerrel érintkezve, elzárja a nemzetek forgalmát a világkereskedéstől.

Ezen általános nemzeti működésnek mulhatlan feltétele a nemzeti gazdagság.

Ha a nemzet gazdag, minden munka jutalmazva van; van kedv a munkához; a több munka több pénzé tenni valót ad.

A forgalomnak felélesztését tehát, minél sulyosabbak valamely nemzetnek körülményei, annál inkább kell munkálni, kell hogy erejének minden összeszedésével rázza fel a bensejében lappangó erőket. Mert a belső jólét felélesztésére nem oly nagy áldozat kívántatik, s ezen célból tett fáradozásai rövid idő múlva haszonnal vissza térülnek. S ösztönözze őt erre annak meggondolása, hogy e téren elmaradása életveszélyes következtésü lehet. Szegénység helyébe gazdagság lép elő. A vagyonszállal a népesség, élvezet és műveltségi képesség nő. Az egész nemzet vérkeringése gyorsabb lesz s ugyan azon gyors keringés, mely a forgalmi világot megkapta, az eszme s gondolat világban is uralkodni fog.

A kultúra hatások, melyeket a forgalom előidézni van hivatva, nagyok és jelentékenyek. A forgalom feladata a munkát olcsó árak mellett dolgozásra ösztönözni; ezen munkát a relativ szükség mérve szerint elosztani, s ez által az emberi élet tökéletesítésére szolgáló eszközök egész körületeket oly czélszerűen alakítani, s öszhatását oly magasán fokozni, a mint lehet.

Kazinczy Lajos.

HÉTRŐL-HÉTRE.

(Hír és vegyes rovat.)

Mai számunk mutatóványt hoz Fejes István költőnknek „Egy szép asszony” című, a Kisfaludy-társaság által 50 arannyal koszoruzott költői beszélyéből. Ezen, jelenlegi irodalmi viszonyaink között méltán nyereségnek mondható költői művel

szemben, más állást épen nem foglalhatunk el, mint ami kötelességünkben áll; t. i. rávonni a művelt lelkű közönség figyelmét, hogy a kompozíció és költői színezésben egyaránt fonszárnyaló művel könyvtárát gazdagítani igyekezzenek. Ha nem élünk ilyen materialis korszakban, még ennyit sem kellene tennünk érte, de ama félszeg irány mellett, mely napjainkban még az imádkozást is gépek által akarja már végeztetni, s a szív és lélek helyére toakodó ész hideg számításai minden nemesebb szenvedélyt elölnek. — kell: hogy kiemeljük a könyvpicz ama börze-szerű sorozatából, mely az „irodalmi rovat” eszményi czime alatt is üzleti jelleggel bír. De ha a mű pályakoszorús volta fölment is bennünket annak bírálata valamint bővebb dicsérete alól, az utóbbit Klein Alfrédttől épen nem szabad megvonnunk, ki a mű kiadására vállalkozva, azt belső értékével öszhangzó csinos külsővel ruházta föl, s ez által könyvkiadó üzletének is nem csekély renommeét szerzett az irodalom emberei előtt. — Ára az 58 lapra terjedő költői beszélynek 60 kr., — s megszerzhető a kiadónak s.-a.-ujhelyi könyvkereskedésében.

Közelebbi lapszámunkban megírtuk az erdő-bényei fürdői ellátást. Most az igazgatóságtól veszünk értesítést, melyszerint az eddigi vendéglőst egy újabb váltotta fel, aki nem csak kitűnő de mellé jutányos konyhát is tart. Azt is tudatják velünk, hogy a lakszobák valamenyie rendbe hozott, míg a szórakoztatás egyéb nemei mellett jó zenéről is (Mányi Lajosé) gondoskodva van. Amily nem örömet irtuk le ama szavakat, melyek megírtást tartalmaztak, époly szívesen mondjuk el most, hogy a kívánt rend újra visszatért. Meg kell még említenünk, hogy az igazgatóság teendőit dr. Schröder Gyula a fürdő orvosa vállalta el, s gondos figyelmét mi sem kerüli ki, mi a gyógy fürdő, s vendégeinek érdekében kívánatosnak mutatkozik.

Ismét két megye tüzött ki tekintélyes díjt — ha jól emlékszünk öt—ötszáz forintot — monográfiájának megírására. Hát Zemplénvármegyét mikor fogják a jó példák odabuzdítani, hogy multjának megörökítésére czélzó hason törekvéseknek kezdeményezését napirendjébe vegye föl? Talán soha, vagy legalább is nem egyhamar, holott ha van megye, mely történelmi momentumokban gazdagnak tarthatja magát, Zemplén bizonyára az. Hazánk történetének korszakalkotói közül a nevezetesebbek e megye szülőttei, s nem egy magasatos eszme pattant innét ki, melyek később nagy, országos atalakulásoknak adtak lendületet. — A mondottak ellen azt vethetné valaki: hogy megyénk e tekintetben nemcsak el nem maradt a többiétől, de talán valamennyit meg is előzte, s rámutatna Szirmay „Notitiáira.” Igaz hogy e jegyzetek 1798 körül láttak napvilágot, tehát elég régiek, de amellett hogy latinul vannak írva, legnagyobb részükben megbízhatlanok és nem nyújtanak kronologikus történelmi átvezetést Nagy hibája továbbá e műnek, hogy minden rendszer nélkül van összeállítva, s úgy földrajzi mint földtani jegyzéseiben a tudományra épen nem támaszkodik. Ez alkalommal azt is emlékeztetbe kell hoznunk, hogy itt volna az ideje egy oly fiatal erőről gondoskodni, ki, — ha érdemes veterán levéltárnokaink nyugugalomba lépnek — helyüket méltóan pótolhassa. Ezen egyént a levéltárnoki álláshoz bizonyos nemesebb ambícióznak is kellene fűzni, s mint ilyennek, tiszteletbeli czimmal fölruházva, minden díj nélkül teljesíteni azon teendőket, melyek által e tömkelegszerű állásban a tájékozó ismereteket lassanként megszerzhetné, miután ez a hivatal az, melybe csak úgy belecepenni, a közügyet érhető hátrányok nélkül allig lehet. Magától értetik, hogy az ily egyéniségnek a latin nyelv elég ismeretével kellene bírnia, s egyéb készségeket is vinni magával, miután tudva van, hogy legtöbb megyénk monográfiájának megírása, csak is ily buzgó és tudományos készültséggel bíró levéltárnokoknak köszönhető.

Egy itteni becsületes előéletű vasuti fékező a fölötti keservében: hogy neje hűtlenül elhagyta, öngyilkossá lön. A pályán bizonyos kis távolságokra alkalmazott vízlevezető árkok egyikét anyira ki mélyíté, hogy kényelmesen belefelethetett s aztán nyakát a síre alkalmazva, várta a vonat érkezését, mely csakhamar véget vetett életének. A mozdony kerekéi, mint a legélesebb pallos metszették le fejét, úgyhogy még a vérzésnek is alig maradt valami nyoma.

A kegyesrendiek tanintézetében is bevégeztettek az iskolai vizsgák. Ha a „Zemplén” évi folyamán végig tekintünk: mentül kevesebb, a tanügy érdekében irt dolgozatra találunk ott. Ez azt látszik igazolni, hogy fölötté „kevesek” azok, a kik a nevelés, a tanügy barátainak méltán nevezhetők volnának, s a nevelés, a tanítás egyes mozzanatait megfigyelve: tapasztalataikat hébe-hóba a nyilvánosságnak átadnák, — azt pedig bárki beláthatja, hogy a szerkesztőségnek oly sok oldalra kell tekinteni, hogy teljességgel nem csoda, ha ez-vagy

ama tekintetben csak a leglényesebbeket regisztrálhatja. — A kegyesrendiek tanintézetében a lefolyt év eredményét az u. n. „Iskolai értesítő” kétségtelenül feltünteti; ez azonban mint tulajdonképeni végeredmény, mint valami destillált anyag figurál, s érintetlenül hagyja, illetőleg agyon hallgatja azon körülményeket s eseményeket, melyek a koulissák mögött szoktak lezajlani. Így a többek között, míg a tanítás, a nevelés, s egyáltalában a rendszer, az uralkodó szellem, s a tanárok részéről kifejtett tevékenység, szorgalom, az érdeklődő szülők s a nevelés barátai teljes elismerése s megaláztatásával találkozok: addig olyan hír, sőt közvetlen tudat nyugtalanítja az érdeklődőket, mely a kegyesrendiek tanintézete jó nevére csak foltot üthet. S e hír és közvetlen tudat az iskolai igazgató nem éppen loyális magartartását tünteti fel, a kiről megegyezhetetlen tényként van bebizonyítva a szülők irányában észlelt nemcsak nem udvarias, de mondhatni a kiméletlenség felé hajló modor, (miként nyilvánulhat ez akkor a gyermekek iránt?) ki környezetére is igen örömet, s meglehetősen „oligarchai stílus”-ban, gyakran a méltányosság rovására szeret pressiót gyakorolni. Mindezek olyan dolgok, melyek által bizonyára több szüle elriasztatott attól, hogy gyermekét a kegyesrendiek tanintézetének falai közé hozza. Pusztán az érdeklődés adott e soroknak létet, mert nagyon óhajtanék, hogy egy tanintézet minden tekintetben olyan hirben álljon, mely nemcsak mondhatni szent feladatához illő legyen. Ez alkalmából megemlíthető, hogy e tanintézet tanárai közül a közszeretettben, becsülésben álló t. Kovács János ur is igazgatóvá fog kinevezetni. Ugy tudjuk, hogy e hó 17-én fognak a kinevezések az

egész országban megtörténni. Sajnálatos s a tanuló ifjuságra nézve mindenesetre leverő veszteség lenne: ha a nevezett tanár ur körünkből kiszakíthatnánk. (Beküldetett.)

Gyászjelentés Rimay Mihály és neje Spurny Klára, a maguk valamint fíjuk Rimay Lehel és neje Kálnássy Mária s gyermekök Jolán, ugyszinté nagybátyja Rimay Antal elkeseredett szívvél jelentik eifelejthetlen gyermekük, testvére, illetőleg sógor-nője, nagynője és huga Rimay Gizellának folyó hó 3-án délután 3 $\frac{1}{2}$ órakor rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. A boldogultnak hült tetemei f. juliushó 5-én délután 4 $\frac{1}{2}$ órakor fognak a róm. kath. szertartás szerint örök nyugalomra tételni. Örök béke és áldás lebegjen a jó gyermek és szerető testvér emléke felett!

* **A közelebbi országos vásárra** mindenünnét compareáltak a zsebmetszők; de vesztőkre. A kapitányság jó eleve nyomukra jövé, mintegy 20 darabot hűvösre tett. — másnap aztán atyáskodó jóakarattal tolonczoztatta el őket, — szívökre kötve, hogy „tovább, tovább!”

A Magyarország és a Nagyvilág 26. száma következő érdekes tartalommal jelent meg. Szöveg: Juszuf Izzedin. — A kis Marie regéje. (Költ. Karlovsky Endre.) — A Lajos bácsi pipatóriuma. Vig beszély. Györkönyi A. Károly.) — Törökország népei s egymáshoz való viszonyuk. — A fővárosból: Háboru. (Porzó.) — Orosz mesék. — A kis grisette. Elbeszélés. (Sand György.) Folyt. — Sakkfeladv. — Képrejtv. — Szerk. üzen. **R a j z o k:** Juszuf Izzedin, török trónörök. — A gyógy-forrásnál. — Mesterseges alpesi levegő. — Máriapócsi bucsujárók. — Előfizetési díj: Negyedévre 2 frt 50. — Félévre 5 frt. — Egész évre 10 frt.

„Egyesülésben az erő!”

Felhívás!

A nagyméltóságú m. kir. földmívelési, ipar- és kereskedelmi magyar kir. magas minisztérium 2061/1876. számú intézkedéssel S.-a.-Ujhely városában az első ipartársulat „S.-a.-Ujhelyi egyesült ipartársulat” czime alatt megerősített, s alapszabályai szentesítettek.

Miután ezen ipartársulat alapszabályai 3-ik S.-a értelmében kebelébe fogad minden önálló iparost, ki S.-a.-Ujhely városában és 4 mérföldnyi területen iparát gyakorolja: folyó 1876. évi juniushó 29-én tartott közgyűlésben hozott határozata értelmében ezennel felhív minden önálló iparost az egyesülésre.

Az egyesülés módozatainak megállapítása végett pedig folyó 1876. évi juliushó 9-én vasárnap délután 3 órakor a „Diana” fürdő termében iparos gyűlést fog tartani, melyre S.-a.-Ujhely városában és 4 mérföldnyi területén iparát önállóan üző minden iparost ezennel meghív.

A s.-a.-ujhelyi egyesült ipartársulat választmánya.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

Rováskelemény

Értesítés.

Van szerencsém a t. közönség tudomására juttatni, hogy lakásom a **Kaszinó utcában Steiner-féle kisasszonyok házába** tettem át.

Marténi Mária

térjezett **Fetyko Istvánó,**

2-3

okleveles szülésznr.

Juheladás.

Nagy Ignác urnak egy nyiretű birke-juha eladó. 160 db. anya és ugyanannyi meddelék. Venni szándékozik a tulajdonossal értekezhetnek Tolcsván.

STYMMEL GYULA

rövid és fémernemű áruk raktára.

Budapest, IV. (belváros) Egyetem-utca 1. sz.

ajánlja jól rendezett raktárát.

Férfi oxford színes ingek	1.30	2.00	2.50
Cretion színes ingek	1.20	1.80	2.20
Legjobb minőségű chiffon ingek darabja	1.30	1.50	1.80
Férfi lábravalók, magyar és német formában darabja	1.00	1.30	1.50
Férfi nyakkendők a legújabb divatban, minden árban 10 krajczártól kezdve.			

Nők részére a legújabb galler és kézelők, selyembáronyszalagok. Ruhavarráshoz szükséges hozzávaló, organtín mousseline, gépczernák, gombok és diszék igen nagy választékban.

Vitéli rendelémények pontosan eszközöltetnek.

4-6

CLAYTON és SHUTTLEWORTH

gazdasági gépgyármokok Lincolnban (Anglia).

Bizományi raktár: Kassán: ADRIÁNYI és MARKÓ-nál

főutoza 1-ső szám

ajánlják a t. cz. gazda közönségnek a bécsi kiállítás alkalmával a legmagasabb elismeréssel az az diszokmánnyal kiténtetett legújabb szerkezetű **gözcseplő gépeiket** szabadalmazott **önétető** készülékkel vagy anélkül, továbbá a Walter A. Wood féle legújabb **fűkaszaló** és **arató**, ugyszintén javított **sorvető** és **szórva-**
vető gépeiket, Backer és saját találmányu rostáikat, eredeti Pernollet féle **Kon-**
koly választóikat, kézi és lóerőre alkalmazható **cseplő gépeiket**, —
kukoricza morzsolókat s egyéb minden e szakba váró gépeket a legju-

Képes árjegyzékek kívánatra díj nélkül és bérmentve küldetnek meg.